

tár nevében kifejtett közszereplése legyen elfogulatlan és pártoktól független. A könyvtár eszközrendszerét azonos feltételek mellett, a használati szabályzat előírásai szerint köteles a társadalmi szerveződések rendelkezésére bocsátani.

A könyvtáros felelős magatartást és tiszteletet tanúsít az információ előállításában, feldolgozásában, tárolásában, terjesztésében érdekelt más szakmák és szervezetek iránt, s kész együttműködni velük. Ugyanilyen tisztelettel és kooperációs készséggel fordul minden más szakma felé.

A könyvtáros nagyra értékeli és támogatja az alkotó tevékenységet, amely a szellemi tulajdon forrása. Elismeri és védi a szerzői jogot és a hozzá kapcsolódó vagyoni jogosultságokat. Ugyanakkor a felhasználók és a széles közösség érdekeinek, az oktatás, a művelődés, a tudományos kutatás szempontjainak megfelelően védelmezi a szellemi alkotásokhoz és az információhoz való szabad hozzáférés jogát is a szabad felhasználás keretei között.

X.

Az etikai kódex érvényesülése

Az etikai kódexben foglalt követelmények a könyvtárosok tevékeny közreműködésével valósulnak meg. Ezt a folyamatot a kódex kibocsátói egy etikai bizottság felállításával segítik elő.

Az aláíró egyesületek és szervezetek a saját tagjaikra vonatkozó érvénnyel bocsátják ki ezt az etikai kódexet, de számítnak arra, hogy a magyar könyvtárosság egésze és minden könyvtárosi szervezet a magáénak vallja a benne lefektetett alapelveket. Bár a könyvtárosi etika követelményeinek teljesítését csak a nyilvános vagy nem nyilvános könyvtárban, közintézményben vagy gazda-

sági vállalkozásnál, illetve szellemi szabadfoglalkozásuként működő, felsőfokú szakképzettségű könyvtárosoktól lehet elvárni, az ő példamutatásuk nyomán remélhető, hogy a könyvtári alkalmazottak teljes köre tartani fogja magát a kódex szelleméhez.

A kibocsátók kívánatosnak tartják, hogy ezt az etikai kódexet – alapelveivel összhangban – szükség és igény szerint további olyan etikai szabályzatok egészítsék ki, amelyek a könyvtárfajta, munkakör, könyvtárosi szakterület sajátosságainak megfelelő magatartási és viselkedési normákat tartalmaznak. Indokolt lehet etikai szabályzatot alkotni az egyes könyvtárak vagy könyvtári rendszerek munkatársi közösségei számára is.

A kibocsátók előtt nyilvánvaló, hogy az etikai kódexben kifejtett iránymutatás csak a könyvtárosok személyes erőfeszítésével, a szakmai ethosz iránt elkötelezett viselkedésével válhat a könyvtárosi és könyvtári gyakorlatot meghatározó erővé. Ezért számítnak valamennyiük, különösen a szakma véleményformáló, tekintélyes képviselőinek és a könyvtárak vezetőinek közreműködésére. A kódex megsértőivel szemben nem kívánnak szankciókkal fellépni, hanem a benne foglaltak érvényesülését a követendő példák felmutatásával igyekezzenek elősegíteni, az elveket sértő gyakorlattól pedig elhatárolják magukat. Az ezzel kapcsolatos teendőket az e célra létrehozott etikai bizottságra bízák.

A szerkesztőség kéri olvasóit, hogy az észrevételeiket, elsősorban szövegszerű módosításait és kiegészítéseiket legkésőbb 2005. augusztus 31-éig juttassák el Hangodi Ágnes, a munkabizottság titkára címére (OSZK, Könyvtári Intézet, Oktatási Osztály, hangodi@oszk.hu).

Hangodi Ágnes
(OSZK Könyvtári Intézet)

A Könyvtárellátó Kht. új internetes értékesítési rendszere

2004 januárjától a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság új, integrált vállalatirányítási rendszert vezetett be. Az SAP rendszer sikeres elindulása, valamint a 2004 végén bevezetett *Huntéka* integrált könyvtári rendszer katalógusmodulja tette lehetővé, hogy olyan szolgáltatásokat tudjunk a könyvtáraknak, közgyűjteményi dolgozóknak, határon túli pedagógusoknak és magánszemélyeknek nyújtani interneten keresztül, amelyeket az előző, közel

tízéves honlappal már nem lehetett elérni. Az SAP rendszer részeként üzemelő honlap folyamatosan fogadja a Huntékában keletkezett, illetve módosított bibliográfiai adatokat, ezzel biztosítva az újdonságok folyamatos naprakészességét.

Az új webáruházban nemcsak a Kódex Áruháznak, Magyarország egyik legnagyobb könyváruházának teljes készletéből vásárolhatnak, de kereshetnek a

mintegy 80 000 tételt számláló adatbázisban is, amely 1993-tól tartalmazza a cégünkhöz beérkezett könyvek adatait. A művek nagy részéhez nemcsak bibliográfiai leírás, hanem több mint 25 000 kép is tartozik.

A könyvtárak, közgyűjteményi dolgozók és határon túli pedagógusok a Könyvtárellátó által kéthetente készített megrendelőjegyzékek több száz tételt tartalmazó kínálatából is rendelhetnek, függetlenül attól, hogy a könyv áruházunkban pillanatnyilag megtalálható-e.

Cégünk a könyvtárak számára lehetővé tette a megrendelt dokumentumok szabványos bibliográfiai rekordjainak ingyenes letöltését Hunmarc, illetve USmarc formátumban, így jelentős feldolgozó munkától szabadítjuk meg a szolgáltatást igénybe vevő intézményeket.

A honlap megalkotásakor a készítőkre arra törekedett, hogy az oldal egyszerűen kezelhető felülettel jelenjen meg a felhasználók előtt. Kiemelten figyeltük arra, hogy a könyvtárak számára ne csak megrendelési lehetőséget, hanem információs csatornát is készítsenek. Ezért a *Híreink* rovatban már a nyitólapon folyamatosan tájékoztatjuk ügyfeleinket az őket érintő aktuális eseményekről (1. ábra).

1. ábra Nyitólap

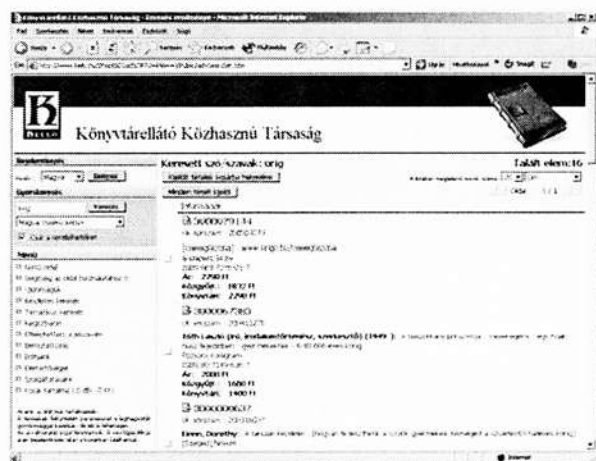
A honlap készítői a művek kereshetőségére szintén nagy hangsúlyt fektettek. Ennek érdekében az internetes könyvtárházakban szokásos kereséseken kívül nálunk olyan *speciális szempontokra* is lehet szűrni, mint az ETO vagy a Tárgyszó (2. ábra).

Szintén a keresést segíti elő, hogy a Gyorskeresés mezőbe felvett szó, illetve szótöredék bármely

címben, szerzőségben történő előfordulását vizsgálja a program (3. ábra).

2. ábra Speciális szempont szerinti szűrés

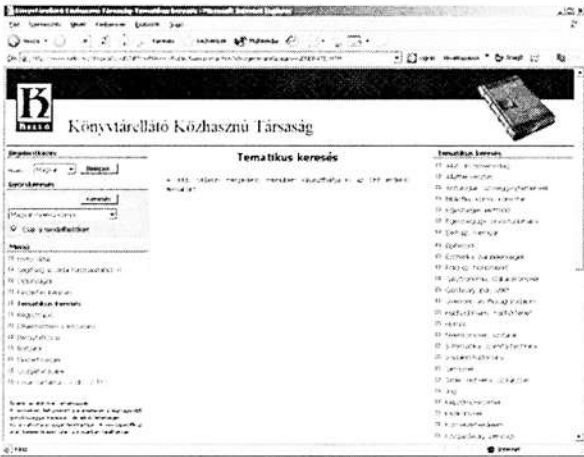

3. ábra Gyorskeresés eredménye

A *Tematikus keresés* menüpontban közel ötven témakör alapján választhat a felhasználó az adatbázisban található művek közül. A tematikus csoportosítás alapja az ETO, amely a Huntékában történő bibliográfiai feldolgozás folyamán kerül a rendszerbe (4. ábra).

Mivel az adatbázisban több tízezer jelenleg nem rendelhető mű is található, a keresések előtt fontos beállítani, hogy csak a rendelhető, illetve a teljes adatbázisban található könyvek, CD-k, CD-ROM-ok stb. között kívánunk válogatni.

Egy-egy kiválasztott termékről *részletesebb* információhoz juthatunk, ha a termék mellett található ikonra kattintunk. Ekkor a könyv részletes bibliográfiai adatain túl az Új Könyvekben található recenzió is megjelenik (5. ábra).

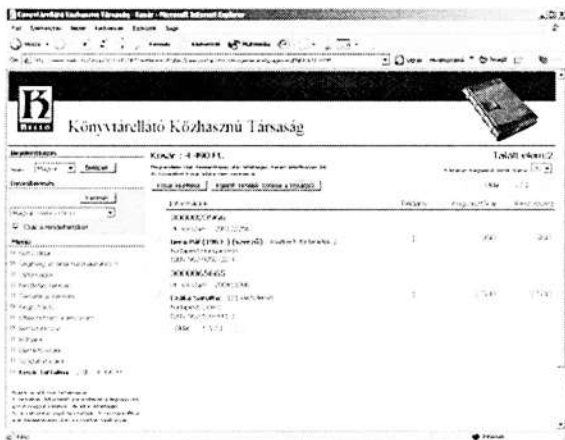

4. ábra Tematikus keresés

5. ábra Egy tétel részletes megjelenítése

A keresések eredményeként megjelenő listán kijelölhetjük a megvásárolni kívánt műveket, melyeket ezután a *kosárba* helyezhetünk. Ha már bejelentkezünk, akkor vevőspecifikus árakkal kiegészítve tekinthetjük meg a kosár tartalmát, és indíthatjuk el a megrendelést (6. ábra).

6. ábra A kosár tartalma

Regisztrált felhasználóink folyamatosan nyomon követhetik *folyószámla-egyenlegüket* (7. ábra), valamint tájékozódhatnak *rendeléseik állapotáról* (8. ábra).

7. ábra Folyószámla-egyenleg megjelenítése

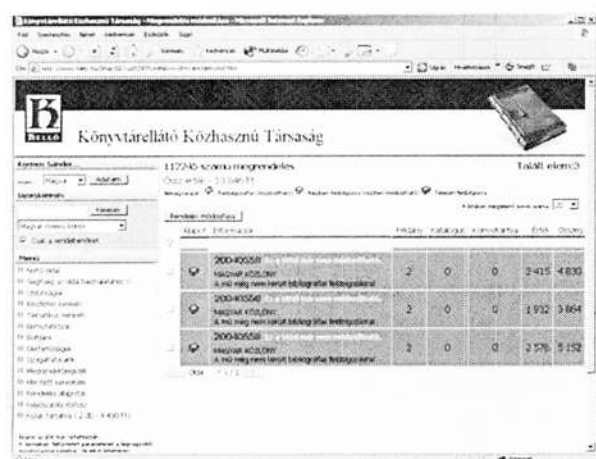

8. ábra Rendelések állapotának áttekintése

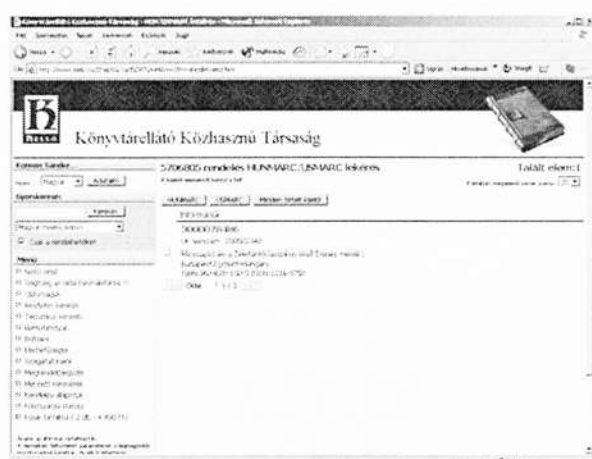
Természetesen mind a keresések eredményének megtekintésekor, mind a folyószámla-egyenleg vizsgálatakor lehetőség van a felhasználó igényei szerinti különböző rendezésekre, szűrésekre és beállításokra.

A rendelések tételesen is megtekinthetők, és a még nem teljesített rendeléseket módosítani, illetve törölni is lehet. Mivel a rendszer teljes mértékben integrált, ezért a rendelések, illetve módosításai azonnal megjelennek az SAP rendszerben. A felhasználók rendelésük számlázásakor is azonnal látják rendelésük állapotának *változását* (9. ábra).

A megrendelt művek *rekordjai* letölthetők a rendelések mellett található ikonra kattintva (10. ábra).

9. ábra Egy megrendelés állapota

10. ábra Rekord letöltése

A letöltött rekordokat a könyvtárakban található feldolgozó rendszerek betöltő moduljával lehet a könyvtári adatbázisba beolvasni. Ezek jelenleg Latin2 karakterkódolással tölthetők le, de hamarosan Ansel és CP852 kódolással is elérhetők lesznek.

Az új honlap december közepi indulása óta több mint 4000-en regisztráltak magukat. A szolgáltatá-

sokat folyamatosan bővítjük a felmerült igényeknek, javaslatoknak megfelelően. Hamarosan az eddigieknél is több képes ajánlattal, könnyebb keresési lehetőségekkel és gyorsabb válaszdíóvel találkozhatnak a weblap használói.

Kormos Sándor
(Könyvtárellátó Közhazsnú Társaság)

Tudomány- és technikatörténet CD-ROM-on XXIV.

Pavlics Ferenc

Pavlics Ferenc [elektronikus dokumentum] / szerzők Füstöss László [et al.]. - Interaktív multimédia - [Budapest] : BME OMIKK, cop. 2005. - (A magyar tudomány és technika nagyjai, ISSN 1586-7609)
Főcím a címképernyőről.

Működési követelmények: Pentium 366 MHz, 64 MB RAM, 8 MB video 16 bit color, SVGA monitor (800X600 felbontás), 8XCD-ROM meghajtó, hangkártya, MS Windows 98SE/NT/ME/2000/XP, Internet Explorer 5.5 vagy 6.0
ISBN 963-593-461-0

A BME OMIKK 2000. évben megindított, *A magyar tudomány és technika nagyjai* című sorozatának nyolcadik tagja a magyar születésű, NASA-díjas amerikai kutató-fejlesztő mérnököt, a holdautó és a Mars-járművek alkotóját mutatja be. A kiadvány gerincét öt nagy fejezet alkotja.

Az „Élete” című fejezet interjú formájában bemutatja a híres konstruktőr gyermek- és ifjúkorát, pályakezdését (1950), mérnöki tevékenységének első